

מחלות וחקירת התפרצות

**ד"ר שני שיינין, מביאה את
החדשות האחרונות באשר למחלות,
התפרצויות וחיסונים וכל מה שצריך
לדעת ברפואת עדר החלב שלנו •**

שני שיינין
ר"ר החקלאית

קטרת העור

ההתפרצות שפקדה את דרום הארץ מחודש מאי ואילך מצויה בדעיכה רצויה. המחלה התפרצה בארבעה מוקדים שונים בזה אחר זה. בכל המשקים התחלואה התרחשה בפרטים הנאיביים בכל משק, כלומר בעלי חיים שטרם חוסנו כנגד המחלה. לכן התחלואה בכל המוקדים התפרצה והתרחשה בעגלות בלבד, בגילאים שונים בטווח שבין כחודשיים ועד כשנה. הפעולות שבוצעו לבלימת התפשטות המחלה למוקדים נוספים כללו חיסון והסגרים. יעילות החיסון ויישום מהיר בכלל האוכלוסיה הנאיבית למחלה (עגלות שטרם חוסנו בחייהן) גרמה לעליה בחסינות העדר המהווה קו הגנה חשוב במניעת התפתחות המחלה בעדר. נכון להיום, משני מוקדים הוסר כבר ההסגר ובקרוב יוסר ההסגר גם מהמוקד השלישי. הספירה לאחר במוקד הרביעי והאחרון מתחילה בימים אלה. חובת חיסון הבקר שהוכרזה על ידי השו"ט עם התפשטות המחלה בארץ, מחייבת חיסון הבקר פעם בשנה מגיל 3 חודשים ואילך.

קדחת קיקיונית זן MAYOTTE

אבחון זן חדש של מחלת קדחת שלש הימים לראשונה בישראל. התחלואה הקלינית בבקר לה היינו עדים מאמצע חודש יוני ועד היום, בפיזור ארצי נרחב, אובחנה כמחלת קדחת שלש הימים מזן חדש בישראל. מדובר בזן נגיף שזוהה לראשונה בשנת 2017 באי Mayotte המצוי בקרבת מדגסקר ומעולם לא אובחן בישראל עד כה. אבחנה זו הגיעה, לאחר שבדגימות המעבדה הרבות ששלחנו לאבחון בתחילת ההתפרצות, לא נמצאה עדות לנוכחות של הנגיף כפי שהוא היה מוכר ומאובחן בשנים עברו. תוצאות המעבדה השליליות לא תאמו את הממצאים שלנו בשדה, שכן המופע הקליני הכולל בין השאר: ירידה בחלב, חום, ריור, קשיי שנימה, נפיחות ברגליים אחוריות, צילעה או רביצה אשר חולפים לאחר טיפול בנוגדי דלקת כעבור מספר ימים, אופייניים מאוד למחלה זו. למרות האבחנה השלילית ולאור הדיווחים הדומים מכל הרופאים באזורים השונים וראיית התמונה הקלינית הכוללת ברמה הארצית, המשכנו לטפל בבעלי החיים בהתאם למופע הקליני דמוי קדחת שלש הימים. במקביל להמשך משלוח דגימות לצורך הגעה לאבחנה, ניהלנו קשר רציף עם המעבדה בארץ ואף יזמנו התחלת תהליך אבחון במעבדה בחו"ל בשיתוף בית הספר לוטרניריה, על מנת להגיע לאבחנה סופית. בנוסף דאגנו כי הדגימות מהמשקים השונים שנשלחו ונמצאו שליליות למחלה, ישמרו במעבדה כדי שניתן יהיה לחזור ולבדוק אותן לאחר מציאת גורם המחלה. תהליך האבחון נמשך זמן רב והיווה אתגר אבחוני לאור השוני הגנטי של הנגיף החדש. אולם, לשמחתנו התהליך הסתיים בהצלחה במכון הוטרינרי לאחר מאמצים רבים. כעת, חוזרים במכון הוטרינרי על כל בדיקות הדם שנשלחו מהמשקים במערכת האבחון החדשה שנבנתה ותוצאות מעודכנות מתקבלות בימים אלה. במקביל אנו אוספים את נתוני ההתפרצות מכלל הרופאים ומסכמים את המידע האפידמיולוגי מההתפרצות על מנת לנסות ללמוד על אופן ההתגוננות שלנו מפני מחלה זו בעתיד. ההתפרצות טרם הסתיימה אולם עד כה התקבלו דיווחים מ-17 אזורי עבודה שונים של רופאינו על הופעת המחלה בסה"כ 55 משקים, מתוכם 13 משקים אשר חוסנו בשנה האחרונה כנגד המחלה, חלקם בסמוך

ברוצלוזיס

המחלה התגלתה בעדר נוסף בדרום הארץ לאחרונה. המחלה אובחנה מדגימה שנשלחה לאבחון גורמי הפלה מפרה שהפילה ברפת כפי שמתבצע בשיגרה. הרפת נכנסה להסגר וניטור מוקפד לאיתור בעלי חיים נגועים בעדר והשמדתם לצורך ביעור המחלה מהעדר. מדובר במחלה זואונוטית קשה המסכנת את צוות העובדים ברפת. עם קבלת התוצאה החיובית למחלה בעדר, קיימנו ישיבת חרום ברפת עם הצוות, שכללה הסבר מפורט על המחלה ודרכי ההתמודדות וההתנהלות למניעת תחלואת העובדים. בנוסף התגייסנו לסייע לשו"ט במלאכת איסוף הדם בעדר על מנת להתחיל באופן מהיר ויעיל באיתור בעלי חיים נגועים בעדר. מחלת הברוצלה במדינת ישראל עדיין מהווה איום אמיתי על רפת החלב. זאת מכיוון שבישראל קיימת עדיין אוכלוסיית פרות בוגרות לא מחוסנות אותן אין באפשרותנו לחסן בגיל מבוגר ומאידך המצאות המחלה בעדרי צאן בארץ עדיין גבוהה. למרות שאין ודאות לגבי אופן חדירת המחלה לעדר, שילוב של הקפדה על חיסון העגלות כנדרש בגיל חמישה חודשים באופן קבוע בשילוב בטיחות ביולוגית גבוהה, מאפשרת צמצום של הסיכון לחדירתה לעדר.

תופעות לוואי לאחר חיסון כנגד ברוצלה

החקלאית הוכיחה בעבר את הקשר שבין השימוש בתרכיב לתחלואה קלינית של עגלות הסובלות מדלקת פרקים, לרוב במפרק הברך. לאור תופעות הלוואי הקשות המתוארות והמיוחסות לתרכיב זה, אנו חוזרים ומדגישים את הצורך לתעד אירועי דלקת פרקים לאחר חיסון ולדווח לרופא המטפל על כל אירוע של דלקת פרקים שהתפתח. בימים אלה אנו מסכמים את כלל הדיווחים שברשותנו ומבקשים מכל מי שטרם דיווח על תופעת לוואי לאחר חיסון ברוצלה בתרכיב זן 19-, לעשות זאת בהקדם. ▲

לתחילת ההתפרצות. התרכיבים הקיימים בעולם כנגד קדחת קיקיונית אינם כוללים את זן המחלה החדש ויעילות החיסון הקיים כנגד הזן החדש איננה ידועה. עד כה דווח על כ-1,000 בע"ח חולים ועל 50 מקרי תמותה. הנתונים ממשיכים להיאסף ובתום ההתפרצות יפורסמו הממצאים המלאים של ההתפרצות ותבחן גם כן יעילות התרכיב הקיים בעת ניתוח נתוני ההתפרצות. התפרצות זו מדגימה את החשיבות הרבה שיש לדיווח על כל תחלואה לרופא המטפל, שמעביר את הדיווח לרופא ראשי ליצירת אינטגרציה של המידע והבנת תהליכים ברמה הארצית עוד בטרם מתקבל אבחון מהמעבדה.

קדחת קרציות

בחודשים האחרונים חלה עליה בדיווחים על התפרצות קדחת קרצית ברפתות חלב. המחלה חודרת לרפת לרוב בעקבות בקר הרועה בסמיכות קרובה לרפת. הקרציות שמעבירות את המחלה הינן ספציפיות לבקר בלבד (המחלה איננה מועברת מקרציות של כלבים או בעלי חיים אחרים) ונופלות ממנו לקרקע כחלק מתהליך ההתפתחות הטבעי שלהן. על מנת למנוע ולצמצם חדירה של קרציות הנופלות מבקר במרעה לרפת, נדרשות מספר פעולות. חשוב לייצר חיץ כימי ומחסום מכאני לצמצום יכולת חדירת הקרציות משולי הרפת פנימה, במיוחד בתקופת הקיץ בה הקרציות מחפשות מסתור להישרדות בתנאי האקלים החמים. בעת התפרצות בעדר קיימת חשיבות רבה לאיתור מוקדם של בעלי החיים החולים. זאת מכיוון שהם סובלים ממחסור בכדוריות דם אדומות, שנהרסות על ידי הטפיל שמעבירה הקרצית כשהיא מוצצת דם מהבקר. לכן טיפול מוקדם בבעלי החיים הינו קריטי על מנת למנוע תמותה מהמחלה עקב אנמיה ומחסור בדם. במקביל בעת התפרצות יש לרסס את בעלי החיים בתכשיר כנגד קרציות. המחסור הזמני בישראל, של תכשיר יעיל לקטילת קרציות בחודשים האופייניים להופעת המחלה בארץ, פגע ביכולת למנוע ולבלום את התחלואה בעדרים השנה.

מרכז מזון גבעת יואב

מאתאיים
שנה טובה!!!

- ✓ מרכז מזון גבעת יואב מספק מזון בחלוקה לאבוס עבור רפתות ומפטמות
- ✓ אנו מתמחים בייצור מזון איכותי עם דגש על מזונות גסים ברמה גבוהה
- ✓ המנות איכותיות ומוקפדות ומאפשרות בצילות מזון מעולה וכלכליות מוכחת במשק השיתופי והמשפחתי

ח.ג.י. חברה לייצור ושיווק חקלאי בע"מ

מושב גבעת יואב רמת הגולן, מיקוד 12946

טל. 04-6762130, פקס. 04-6762673

נייד 052-3201204 E-mail: hag1@012.net.il

